EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 15.9.2014.
COM(2014) 562 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA

o provedbi, rezultatima i općoj procjeni Europske godine aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti 2012.

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA

o provedbi, rezultatima i općoj procjeni Europske godine aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti 2012.

1. UVOD

Porast očekivanog životnog vijeka u kombinaciji s niskim stopama nataliteta dovest će do znatnog starenja stanovništva Europe. Činjenica da je starenje prije svega važno postignuće, posebno jer odražava uspjeh u smanjenju razine smrtnosti, te potencijali rastućeg broja zdravih starijih osoba, često se zanemaruju. Umjesto toga, starenje stanovništva često se smatra prijetnjom dinamičnosti gospodarstva i održivosti dobro razvijenog sustava socijalne skrbi Europe.

U tom je kontekstu u rujnu 2010.[1] Komisija predložila da se 2012. godina imenuje Europskom godinom aktivnog starenja. Naglasila je da će očuvanje međugeneracijske solidarnosti osobito ovisiti o osiguravanju da pripadnici generacija nastalih tijekom naglog rasta nataliteta dulje ostanu na tržištu rada te da ostanu zdravi, aktivni i samostalni što je dulje moguće. Vijeće i Europski parlament donijeli su odluku o toj Europskoj godini u rujnu 2011.[2] te ju prozvali i godinom „međugeneracijske solidarnosti".

U skladu s Odlukom o osnivanju Europske godine aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti (u daljnjem tekstu „inicijativa EY2012" ili „Europska godina"), u ovom se izvješću analiziraju provedba, rezultati i sveobuhvatna postignuća Europske godine aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti, polazeći od zaključaka vanjske evaluacije[3].

2. KONTEKST

2.1. Priprema Europske godine aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti

Prvi pozivi za Europsku godinu aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti izneseni su tijekom slovenskog predsjedništva u prvom semestru 2008. U lipnju 2009., Komisija je pokrenula javno savjetovanje s ciljem prikupljanja ideja i prijedloga ključnih dionika i stručnjaka za postizanje najvećeg mogućeg učinka Europskom godinom aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti.

Vijeće je pokazalo interes za takvu inicijativu u studenom 2009. kada je Komisija pozvana na razvijanje aktivnosti za jačanje svijesti radi promicanja aktivnog starenja, uključujući pomoću Europske godine[4].

Pri odabiru tema usvojen je pristup kojime su obuhvaćena brojna područja – zapošljavanje, zdravlje i samostalan život, sudjelovanje, međugeneracijska solidarnost – te koji je bio u skladu s prethodnim analizama i političkim inicijativama provedenima u području aktivnog

[1] COM(2010) 462 završna verzija od 6. rujna 2010.

[2] Odluka br. 940/2011/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 14. rujna 2011. o Europskoj godini aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti (2012.), Službeni list L 246, 23/9/2011., str. 5. – 10.

[3] Evaluacija Europske godine aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti 2012., Ecorys, prosinac 2012., na temelju analize podataka iz anketa za nacionalne koordinatore i nacionalne dionike, intervjua, uredskog istraživanja, analize društvenih medija i studija slučaja.

[4] Zaključci Vijeća od 20. studenoga 2009. o zdravom i dostojanstvenom starenju

starenja na razini EU-a i na međunarodnoj razini, ali i s pitanjima od neposredne važnosti, osobito u kontekstu strategije Europa 2020. Europski parlament promicao je uključivanje međugeneracijske solidarnosti5.

Europska godina podudarala se s desetom godišnjicom Madridskog međunarodnog akcijskog plana o starenju[6] čijim je glavnim razvojnim ciljem naglašeno da bi osobe tijekom starenja morale imati jednak pristup aktivnom sudjelovanju u gospodarskom, društvenom, kulturnom i političkom životu svojih društava.

2.2. Europska godina 2012. i njezini ciljevi

Inicijativom EY2012 nastojalo se riješiti izazove sve starijeg stanovništva Europe aktivnim starenjem u područjima zapošljavanja, sudjelovanja i samostalnog života, uzimajući u obzir i potrebe i prava starijih osoba, kao i njihove potencijale i njihov doprinos gospodarstvu i društvu.

Opći je cilj Europske godine aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti bio uključiti odgovarajuće dionike u promicanje aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti. Ti dionici su države članice, njihova regionalna i lokalna tijela, socijalni partneri, civilno društvo i poslovna zajednica, uključujući mala i srednja poduzeća.

Posebni ciljevi utvrđeni su u članku 2. Odluke i može ih se sažeti kako slijedi:

- jačanje opće svijesti o vrijednosti aktivnog starenja i osiguravanje istaknutog položaja aktivnog starenja u programu politika,
- poticanje rasprave, razmjena informacija i razvoj uzajamnog učenja radi promicanja politika aktivnog starenja,
- stvaranje okvira za preuzimanje obveza i poduzimanje konkretnih mjera na razini Unije i država članica uz uključivanje dionika,
- promicanje aktivnosti kojima će se pridonijeti borbi protiv dobne diskriminacije[7], suzbijanju stereotipa povezanih s dobi te uklanjanju barijera.

2.3. Sredstva

Odlukom o inicijativi EY2012 određen je proračun u iznosu od pet milijuna eura za razdoblje između siječnja 2011. i prosinca 2012. Europskoj godini nisu dodijeljena dodatna sredstva već je novac izdvojen iz postojećih doznačenih sredstava. Proračun za Europsku godinu uglavnom se upotrebljavao za financiranje komunikacijskih aktivnosti (*web*-mjesto EU-a, komunikacijska potpora državama članicama, publikacije, videozapisi, suradnja s tiskom itd.).

---

[5] Rezolucija Europskog parlamenta od 11. studenoga 2010. o demografskim izazovima i međugeneracijskoj solidarnosti (2010/2027(INI))

[6] Izvješće Ujedinjenih naroda s Drugog svjetskog skupa o starenju („United Nations Report of the Second World Assembly on Ageing"), Madrid, 8. – 12. travnja 2002. A/CONF.179/9

[7] Vidi Direktivu Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja

Manji su iznosi izdvojeni za konferenciju otvorenja u Danskoj i završnu svečanost u Cipru te vanjsku evaluaciju Europske godine.

U usporedbi s drugim nedavnim europskim godinama, u okviru Europske godine aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti raspolaže se mnogo manjim proračunom. Zbog toga državama članicama nije dodijeljeno izravno financiranje. Međutim, time nije umanjena njihova predanost inicijativi EY2012. Sredstva dodijeljena za komunikacijske aktivnosti upotrijebljena su za potporu brojnih aktivnosti na nacionalnoj razini.

Vanjski evaluatori utvrdili su da su strukture i alati za upravljanje korišteni na razini EU-a odgovarajući te da dobro funkcioniraju.

3. PROVEDBA I KLJUČNE AKTIVNOSTI EUROPSKE GODINE 2012.

3.1. Aktivnosti na razini EU-a

Većina aktivnosti na razini EU-a osmišljena je da se podrže dionici u državama članicama te da im se olakša sudjelovanje u Europskoj godini. Program EU-a stoga se provodio u bliskoj suradnji s nacionalnim koordinatorima Europske godine i udruženjem dionika. Glavna aktivnost na europskoj razini bila je komunikacijska i promotivna kampanja koju je provodio ugovorni suradnik.

Centralno središte ove kampanje bilo je *web*-mjesto Europske godine[8] koje je sadržavalo informacije na 23 jezika, iako je velik dio sadržaja o posebnim inicijativama bio dostupan samo na nacionalnom jeziku predmetne zemlje te na engleskom. Na *web*-mjestu bio je dostupan i promotivni materijal kojime su se dionici mogli koristiti na svojim događanjima.

Ugovorni suradnik za komunikacije održavao je mrežu za odnose s medijima s ciljem povećanja medijske prisutnosti važnih događaja u najvećoj mogućoj mjeri (tisak/internet/audiovizualni sadržaj). Ti su događaji predstavljeni i u mjesečnom biltenu.

Izdano je pet publikacija za podršku dionicima. Dvije od njih bile su spremne prije početka Europske godine, a sadržavale su činjenice i podatke: „Posebna anketa Eurobarometra o aktivnom starenju ” (kojom je obuhvaćeno 27 država članica i pet zemalja izvan EU-a uz informativne listove za pojedine države EU-a)[9], a Eurostat je izdao statistički prikaz o aktivnom starenju i međugeneracijskoj solidarnosti[10].

Brošura pod nazivom „Kako promicati aktivno starenje u Europi” izrađena je zajedno s Odborom regija i Europskom platformom starijih osoba. Ona je objavljena neposredno prije početka godine u cilju obavještavanja dionika o programima financiranja EU-a koji bi mogli biti relevantni za aktivno starenje. Njome su posebno pozvani regionalni i lokalni dionici da čim bolje iskoriste te prilike za financiranje. Jedno od obrazloženja malog proračuna za inicijativu EY2012 upravo je to da se mnoge aktivnosti mogu financirati iz postojećih programa.

[8] http://europa.eu/ey2012

[9] http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb_special_379_360_en.htm

[10] http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/publication?p_product_code=KS-EP-11-001

Vodič za socijalnu Europu „Demografija, aktivno starenje i mirovine"[11] sadržava pregled glavnih demografskih trendova s kojima se Europa suočava i odgovore politika koji su potrebni za rješavanje izazova koji proizlaze iz tih trendova. Brošura „Doprinos EU-a aktivnom starenju i međugeneracijskoj solidarnosti"[12] sadržavala je detaljniji opis brojnih inicijativa EU-a kojima se može podržati kreatore politika i dionike u državama članicama pri provedbi programa za aktivno starenje. U njoj je naglašeno da su za aktivno starenje potrebne intervencije politike u mnogim područjima kao što su zapošljavanje, mirovine, obrazovanje, zdravlje, inovacije, istraživanje, prijevoz, informacijske i komunikacijske tehnologije i stanovanje.

Europska Komisija organizirala je i nekoliko događanja i konferencija tijekom cijele godine. Vanjskom evaluacijom potvrđen je njihov snažan doprinos postizanju ciljeva inicijative EY2012.

Dansko predsjedništvo EU-a bilo je domaćin uvodne svečanosti pod nazivom „Kako ostati aktivni", održane u Kopenhagenu 18. i 19. siječnja 2012. U okviru dvodnevnog programa, dva ministra danske vlade i dva povjerenika Komisije održali su govore. Na sjednicama se raspravljalo o nizu tema, uključujući pitanja tržišta rada, kako ostati aktivni i zdravi, uključivanje i osnaživanje, inovacije i volontiranje.

Konferencija „Izvješćivanje o starenju i međugeneracijskoj solidarnosti" održana je u Bruxellesu 19. i 20. ožujka s ciljem pružanja prilike novinarima za razmjenu mišljenja o tome kako bi se o pitanjima povezanima s aktivnim starenjem i međugeneracijskom solidarnosti moglo izvješćivati u medijima.

Na konferenciji pod nazivom „Europsko inovacijsko partnerstvo za aktivno i zdravo starenje: od plana do djelovanja" koja je održana 3. travnja 2012. nastojalo se prikupiti povratne informacije od dionika o načinu provedbe mjera partnerstva. Povjerenik László Andor održao je uvodni govor ističući sinergije između inicijative EY2012 i Partnerstva.

Tijekom konferencije pod nazivom „Dobro upravljanje za aktivno i zdravo starenje" (Bruxelles, 4. lipnja 2012.) ukazano je na činjenicu da promicanje aktivnog starenja zahtijeva integrirano kreiranje politika kojime su obuhvaćene različite razine uprave i različita područja politike.

Konferencija „Aktivno starenje – potencijal za društvo", održana od 9. do 11. srpnja 2012. u Dublinu koju je otvorila europska povjerenica za istraživanje i inovacije Máire Geoghegan Quinn, bila je usmjerena na ljudske i društvene aspekte i implikacije aktivnog starenja, kao i na odnos između starenja, gospodarstva i inovacija. Tada su istražene i potrebe za daljnjim istraživanjem te je pokrenuta priprema publikacije „Starenje stanovništva u Europi: činjenice, posljedice i politike" koja sadržava rezultate demografskih istraživanja koje je financirao EU.

Konferencija Komisije pod nazivom „Jedan korak naprijed u kasnijem životu: pouke za aktivno starenje i međugeneracijsku solidarnost" (Bruxelles, 19. – 21. studenoga 2012.) privukla je brojne predstavnike vladinih tijela, uključujući nacionalne koordinatore za provedbu Europskog programa za učenje odraslih, dionike na međunarodnoj, europskoj i

[11] http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=6805

[12] http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=8710&langId=en

nacionalnoj razini, predstavnike iz područja visokog obrazovanja i istraživanja, društvene partnere, predstavnike poduzeća i projekata koji se financiraju u okviru programa za cjeloživotno učenje Grundtvig. Iz Konferencije je proizašao memorandum i niz popratnih dokumenata o učenju za aktivno i zdravo starenje te zapošljavanje i međugeneracijsko učenje.

13. studenoga 2012. u Bruxellesu održana je svečanost dodjele nagrada Europske godine aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti. Tom prilikom istaknute su nadahnjujuće osobe i inicijative koje su znatno doprinijele aktivnom starenju i međugeneracijskoj solidarnosti. Europski povjerenik za zapošljavanje, socijalna pitanja i uključenost, g. László Andor, objavio je imena dobitnika nagrade u sedam kategorija.

Pri dodjeli nagrade EU-a za pristupačnost grada osobama s invaliditetom koju je uručila potpredsjednica Viviane Reding 3. prosinca 2012. posebna pozornost posvećena je potrebama starijih osoba za dostupnost. Predstavnici organizacija starijih osoba bili su uključeni u ocjenjivački sud EU-a. Završna svečanost inicijative EY2012 „Od vizija ka djelovanju" održana je u Nikoziji 10. prosinca 2012. Započela je izjavom predsjednika Republike Cipra, nakon čega je uslijedio govor povjerenika Lászlóa Andora. Programom je obuhvaćen niz pitanja, uključujući trenutačnu situaciju starenja u Europi te potencijal starijih osoba koji je i dalje neiskorišten.

Osim aktivnosti koje su pokrenuli Europska komisija i predsjedništva, i neke druge ustanove bile su aktivne tijekom Europske godine te su blisko surađivale s udruženjem dionika i civilnim društvom.

Europski gospodarski i socijalni odbor bio je posebno aktivan tijekom Europske godine. Osnovao je skupinu za koordinaciju aktivnosti povezanih s Europskom godinom. Ta je skupina organizirala pet javnih događanja o različitim temama i završnu konferenciju godine[13].

I doprinos Odbora regija, koji je organizirao forum 14. veljače 2014.[14], bio je važan za Europsku godinu aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti. Cilj je foruma bio poticanje novih inicijativa na lokalnoj i regionalnoj razini te izgradnja novih partnerstva za promicanje aktivnog starenja i jačanje međugeneracijske solidarnosti.

Europska godina 2012. imala je i jaku potporu udruženja brojnih organizacija civilnog društva koje predvodi Europska platforma starijih osoba koja broji preko 60 članova. Članovi udruženja sudjelovali su u brojnim inicijativama tijekom Europske godine te su razvili plan koji je predstavljen na konferenciji otvorenja Europske godine u Kopenhagenu 18. siječnja 2012. godine.

U poglavlju 3.6. vanjske evaluacije naglašena je snažna komplementarnost inicijative EY2012 i drugih tekućih aktivnosti politike, kao što su Bijela knjiga o mirovinama, Demografski forum, Drugi zdravstveni program, Akt o dostupnosti te posebno Europsko inovacijsko partnerstvo za aktivno i zdravo starenje.

[13] http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-closing-conference-ey2012

[14] www.cor.europa.eu/EY2012

3.2. Provedba u zemljama sudionicama

Sve zemlje sudionice (27 država članica EU-a, Island, Lihtenštajn i Norveška) imenovale su nacionalnog koordinatora.

Oni su počeli s radom puno prije početka Europske godine, s prvim održanim sastankom 30. studenoga 2010. Nacionalni koordinatori pripremili su aktivnosti na nacionalnoj razini promicanjem lokalnih i regionalnih aktivnosti i nastojanjem uključivanja svih odgovarajućih dionika u Europsku godinu. Predstavili su nacionalne programe rada Europskoj komisiji koji su sadržavali nacrte nacionalnih aktivnosti za 2012.[15]

U nacionalnim programima rada odražavali su se različiti politički konteksti, posebno u pogledu potreba u području aktivnog starenja, prioriteta politika, distribucije kompetencija i raspoloživosti sredstava. Međutim, Komisija je predložila zajedničko održavanje nekih događanja i aktivnosti te je posebno podržala organizaciju nacionalnih svečanosti otvorenja i završnih svečanosti, kao i kampanja „Generacije u školama" („Generations at School") i „Dan starijih osoba na djelu" („Seniorforce Day") te europskog programa dodjele nagrada. Vanjskom evaluacijom potvrđena je primjerenost provedenih aktivnosti.

Na svečanostima otvorenja sudjelovalo je ukupno 4 500 osoba, a visoka razina političke potpore posebno je došla do izražaja sudjelovanjem utjecajnih političara.

Petnaest zemalja imenovalo je 115 nacionalnih ambasadora inicijative EY2012 s ciljem dopiranja do šire javnosti. Odabrani su ambasadori iz raznih područja: predstavnici iz visokog obrazovanja i nevladinih organizacija, novinari, glumci, poduzetnici. Broj imenovanih ambasadora varirao je od jednog (u Estoniji, Mađarskoj i Poljskoj) do 38 u Austriji.

Za proslavu Europskog dana međugeneracijske solidarnosti (29. travnja) predložena je inicijativa „Generacije u školama". Zamisao je bila okupiti starije osobe u školama te pokrenuti međugeneracijski dijalog između njih i učenika. To je bio učinkovit način za dopiranje do škola diljem Europe te poticanje sudjelovanja u Europskoj godini na lokalnoj razini. Inicijativom se privukla i pozornost medija, osobito onih lokalnih. Komisija je podržala inicijativu pomoću svojeg ugovornog suradnika za komunikacije koji je pokrenuo *web*-mjesto inicijative te osigurao smjernice, sredstva i praktičnu potporu nekim lokalnim inicijativama.

Europskom inicijativom „Dan starijih osoba na djelu" obilježen je Međunarodni dan starijih osoba (1. listopada), a cilj inicijative bio je aktiviranje starijih osoba volontiranjem. Inicijativa „Dan starijih osoba na djelu" podržana je diljem Europe sudjelovanjem utjecajnih političara, službenika, predstavnika nevladinih organizacija i javnih osoba u svojstvu ambasadora Europske godine aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti u vodećim događanjima. Europska komisija podržala je 25 tih događaja. Međutim, vanjskom evaluacijom pokazalo se da ova inicijativa nije toliko široko prihvaćena kao inicijativa „Generacije u školama", vjerojatno zbog kasnih objava i manje preciznog oblika ove inicijative (vidi stranice 52. i 79. vanjske evaluacije).

Inicijativom EY2012 pokrenute su brojne inicijative za promicanje aktivnog starenja u državama članicama. Ukupno 748 nacionalnih i transnacionalnih inicijativa provedeno je

[15] http://europa.eu/ey2012/ey2012main.jsp?catId=986&langId=en

tijekom Europske godine. U taj broj uključene su samo one koje se nalaze na *web*-mjestu Unije. Organizacije civilnog društva bile su promicatelji 291 tih inicijativa. Zemlje s najviše inicijativa na *web*-mjestu Unije su Njemačka, Španjolska i Italija, a nakon njih slijede Francuska, Austrija i Poljska. Te aktivnosti bile su uglavnom usmjerene na razmjenu znanja i iskustva te na jačanje svijesti.

Na temelju anketa koje su proveli evaluatori (vidi poglavlje 3.2. vanjske evaluacije), tema koja je privukla najviše pažnje bila je sudjelovanje u društvu, nakon čega slijedi međugeneracijska solidarnost. Tema Europske godine bila je dovoljno široka da se njome obuhvate brojna različita područja, čime je dionicima omogućeno da odaberu nešto što je primjereno s njihovog stajališta. Rezultati internetskog istraživanja nacionalnih koordinatora pokazuju da je vrsta provedenih aktivnosti primjerena potrebama država članica i građana EU-a. Nacionalni koordinatori i dionici odgovorili su da su mogli izabrati i prilagoditi inicijative u skladu s vlastitim situacijama i prioritetima, često uz potporu komunikacijskog ugovornog suradnika Komisije.

3.3. Integriranje rodne i društvene uključenosti

Integriranje rodne uključenosti razmatrano je od pripremne faze inicijative EY2012 te je spomenuto i u udruženju dionika te programima rada nekoliko država članica uz posebnu pažnju položaju žena, no malo je pažnje posvećeno iskustvima starijih muškaraca. Žene su bile dobro zastupljene među nacionalnim koordinatorima, kao i među govornicima i sudionicima na događanjima koja su održavana tijekom Europske godine (vidi poglavlje 5. vanjske evaluacije).

Inicijativom EY2012 obuhvaćen je i širok raspon pitanja povezanih s invaliditetom te posebno sa zdravim i samostalnim životom starijih osoba. Na razini EU-a i država članica inicijative su bile usmjerene, izravno i neizravno, na invaliditet. Aktivnostima inicijative EY2012 uvelike je osigurana dostupnost događanjima, a u obzir su uzeti različiti aspekti poput znakovnog jezika i prijevoza u različitim prilikama. Na *web*-mjestu EU-a bila je ponuđena mogućnost upotrebe veće veličine slova, ali u vanjskoj je evaluaciji naglašeno da je *web*-mjesto moglo biti još dostupnije širem rasponu osoba s invaliditetom poput sljepoće i lošeg vida, gluhoće ili gubitka sluha.

4. ŠTO JE POSTIGNUTO INICIJATIVOM EY2012?

4.1. Jesu li postignuti ciljevi inicijative EY2012?

Prema vanjskoj evaluaciji, program Europske godine imao je pozitivan učinak na uvjete za aktivno starenje – kako na europskoj, tako i na nacionalnoj razini. Ciljevi i aktivnosti Europske godine bili su primjereni, a pristupom je omogućeno uspješno postizanje ciljeva (jačanje svijesti, poticanje rasprave i uzajamnog učenja, stvaranje okvira za preuzimanje obveza i poduzimanje konkretnih mjera, suzbijanje diskriminacije na temelju dobi).

Cilj **jačanja svijesti** u velikoj je mjeri postignut inicijativama i događanjima na razini EU-a i nacionalnoj razini koji su češće bili usmjereni na odgovarajuće organizacije i skupine civilnog društva nego na pojedince.

U inicijativi „Generacije u školama” sudjelovalo je otprilike 480 škola i 27 000 sudionika, dok je za Europski program dodjele nagrada primljeno 1 300 podnesaka (uključujući većinu događanja organiziranih u okviru inicijative „Generacije u školama”). U europsku inicijativu

„Dan starijih osoba na djelu” uključeno je više od 11 000 sudionika. Tim inicijativama privučena je znatna medijska pozornost na Europsku godinu aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti, osobito na priče o uspjehu i pozitivne primjere koji su istaknuti u Europskom programu dodjele nagrada. Sve u svemu, inicijativom EY2012 postignuta je znatna medijska pokrivenost s 6 162 članaka u tisku, 3 432 internetskih članaka i 329 emitiranja na internetu.

Iako je *web*-mjesto EU-a bilo važan izvor informacija za dionike, sa svojih 212 822 pojedinačnih posjetitelja imalo je manje posjeta od *web*-mjesta EU-a za prethodne europske godine (400 000 za EY2010 i 366 172 za EY2011). Međutim, treba uzeti u obzir činjenicu da je 19 zemalja imalo nacionalna *web*-mjesta.

Razina aktivnih građana i predstavnika dionika u društvenim medijima bila je ograničena na razini EU-a, ali veća u nekim zemljama. Primjerice, u Španjolskoj su stvoreni korisnički računi na Facebooku i Twitteru radi razmjene i širenja informacija o inicijativi EY2012. U španjolskoj je evaluaciji procijenjeno da se tim kanalima doprijelo do otprilike 700 000 osoba.

Inicijativom EY2012 uspješno je **pokrenuta javna rasprava** i **potaknuto uzajamno učenje** o temama aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti. Svečanosti otvorenja u Kopenhagenu i zemljama sudionicama imale su važne višestruke učinke. Brojna dodatna događanja za pokretanje dijaloga organizirana su tijekom Europske godine u zemljama sudionicama. Poseban naglasak stavljen je na širenje dobre prakse. Baza podataka EU-a bila je jak instrument za razmjenu informacija o pričama o uspjehu i pozitivnim primjerima. Brojnim nacionalnim i transnacionalnim projektima promicalo se uzajamno učenje tijekom Europske godine.

Na mnogim javnim događanjima i kroz različite projekte naglašena je potreba za suzbijanjem **diskriminacije na temelju dobi**. U tom je kontekstu posebno istaknuta važnost povećanja mogućnosti za aktivno starenje u zapošljavanju.

U okviru inicijative EY2012 predstavljen je **okvir za preuzimanje obveza te poduzimanje konkretnih mjera.** Aktivacija organizacija civilnog društva oko tema Europske godine može se smatrati važnim postignućem. I uključenost regionalnih i lokalnih vlasti bila je znatna, ali to nije postignuto u svim zemljama.

Inicijativom EY2012 neke se zemlje poticalo na jačanje već postojećeg nacionalnog programa politike za aktivno starenje i međugeneracijsku solidarnost ili na razvoj novih strategija. Austrija je, primjerice, pokrenula savezni plan za starije osobe u siječnju 2012. U Španjolskoj je usvojena Bijela knjiga. Njome su se analizirali mnogi aspekti kojima se utvrđuje kvaliteta života starijih osoba.

Brojne zemlje pokrenule su programe politike prilikom Europske godine: Belgija je u studenom 2012. osnovala novo Savezno savjetodavno vijeće za starije osobe, Irska je odlučila da svako područje lokalne vlasti u zemlji do kraja 2013. treba imati vlastiti program na razini okruga, Poljska je u kolovozu 2012. donijela vladin program društvene aktivnosti starijih građana za razdoblje 2012. – 2013.

4.2. Nasljeđe Europske godine aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti 2012.

Tijekom Europske godine aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti razvijeno je nekoliko instrumenata za budući razvoj politike. Neka uspješna događanja i aktivnosti ponovno su održani 2013., poput inicijative „Generacije u školama" koja je promicana na razini EU-a. Smjernice za razvoj boljih rješenja u obliku politika za starenje pružene su u Općim načelima o aktivnom starenju koja su odobrili ministri EU-a za socijalna pitanja 6. prosinca 2012[16].

Devetnaest općih načela strukturirano je u skladu s glavnim područjima obuhvaćenima Europskom godinom: zapošljavanje, sudjelovanje u društvu i samostalan život. Ona su upućena državama članicama i drugim odgovarajućim razinama uprave te organizacijama koje imaju ulogu u daljnjem poboljšanju uvjeta za aktivno starenje. Primjenom ovih općih načela doprinijelo bi se i postizanju ciljeva za zapošljavanje i smanjenje siromaštva strategije Europa 2020., posebno zato jer bi više osoba moglo raditi dulje te ostvariti bolja mirovinska prava.

Još jedan instrument za promicanje daljnjeg postizanja ciljeva inicijative EY2012 je razvoj indeksa aktivnog starenja (AAI)[17] koji je predstavljen na završnoj svečanosti i razvijen tijekom Europske godine u bliskoj suradnji s Gospodarskom komisijom Ujedinjenih naroda za Europu (UNECE) i Europskim centrom za socijalnu politiku i istraživanje (Beč). Indeksom aktivnog starenja mjere se različite dimenzije aktivnog starenja i utvrđuju se neiskorišteni potencijali za svaku zemlju. Indeksom bi se trebalo pomoći kreatorima politika da prepoznaju izazove i neostvarene potencijale za aktivnije sudjelovanje starijih osoba u gospodarstvu i društvu te omogućiti praćenje napretka. Indeks se i dalje razvija te ga se može ažurirati na temelju novijih podataka, a možda ga se može i izračunati na razini ispod nacionalne.

Udruženje dionika inicijative EY2012 predstavilo je revidirani plan[18] na završnoj konferenciji Europske godine aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti koju je organiziralo ciparsko predsjedništvo 10. prosinca 2012. u Nikoziji. Plan je sadržavao brojne popratne inicijative kojima se i dalje održava zamah Europske godine. Jednom od inicijativa razvija se Sporazum gradonačelnika o demografskim promjenama slijedeći model Sporazuma gradonačelnika o održivoj energiji[19]. Njime bi se uspostavio okvir kojime bi se lokalnim i regionalnim kreatorima politika omogućilo obvezivanje na poduzimanje novih mjera usmjerenih na starenje. Prema cilju sklapanja takvog sporazuma trenutačno se radi u okviru Europskog inovacijskog partnerstva za aktivno i zdravo starenje (EIP AHA) te pripadajuće akcijske grupe za „Inovacije za zgrade, gradove i okolinu pogodnu za osobe starije dobi". [20]

[16] Deklaracija Vijeća o Europskoj godini aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti (2012.): Smjernice za budućnost, Bruxelles, 7. prosinca 2012.

[17] http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=1837&furtherNews=yes

[18] http://www.age-platform.eu/images/stories/Updated_EY2012_Roadmap_Coalition_FINALVERSION1.doc

[19] http://www.covenantofmayors.eu

[20] http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=8710&langId=en

Europsko inovacijsko partnerstvo za aktivno i zdravo starenje važan je doprinos EU-a za postizanje ciljeva inicijative EY2012[21]. Europska Komisija ustanovila je da je starenje stanovništva društveni izazov koji je prisutan u svim europskim zemljama te je on utvrđen kao prioritet Unije inovacija, jedne od vodećih inicijativa strategije Europa 2020. Glavni cilj partnerstva jest povećati prosječni broj godina zdravog života u EU-u za dvije godine do 2020. Strateškim provedbenim planom te inicijative utvrđuju se prioritetne mjere za rješavanje izazova starenja pomoću inovacija, pri čemu se stavlja naglasak na tri glavna područja: prevenciju, njegu i liječenje te samostalan život. Mjere za aktivno starenje razvijene u okviru inicijative EY2012 mogu se i dalje provoditi unutar šireg okvira Europskog inovacijskog partnerstva za aktivno i zdravo starenje pridonoseći time ciljevima strategije Europa 2020.

5. ZAKLJUČCI

U Europskoj godini aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti sudjelovali su brojni vladini i nevladini dionici. Njome je poboljšana slika starenja stanovništva isticanjem potencijala starijih osoba i promicanjem njihovog aktivnog sudjelovanja u društvu i gospodarstvu.

Mnoge države članice i organizacije civilnog društva iskoristile su Europsku godinu kao priliku za razvijanje novih ili jačanje postojećih inicijativa. Aktivnostima koje su pokrenute u okviru inicijative EY2012 pokazan je rastući interes za aktivno starenje. Nekoliko je alata razvijeno ili se razvija u tu svrhu, prije svega vodeća načela o aktivnom starenju, indeks aktivnog starenja te sporazum o demografskim promjenama.

Kreatore politika u državama članicama poziva se da iskoriste većinu tih instrumenata. EU će ih i dalje podupirati. Ta potpora bit će u obliku smjernica za politike, posebno u okviru europskog semestra kojime su većini država članica upućene preporuke za produljenje radnog vijeka te odnedavno i preporuke za pojedinačne zemlje o dugoročnoj njezi. Aktivno starenje također je važno područje socijalnog ulaganja, kao što je naglašeno u Komunikaciji Komisije „Ususret socijalnom ulaganju za rast i koheziju”[22]. U tom je kontekstu Komisija pozvala države članice da se koriste vodećim načelima za aktivno starenje i međugeneracijsku solidarnost te indeksom aktivnog starenja.

Aktivno i zdravo starenje stoga je jedan od prioriteta ulaganja Europskog socijalnog fonda (ESF) u programskom razdoblju 2014. – 2020. Sredstva za projekte kojima se promiče aktivno starenje dostupna su unutar širokog raspona različitih programa EU-a i financijskih instrumenata. Jedan je od prioriteta Europskog inovacijskog partnerstva za aktivno i zdravo starenje uskladiti ove programe/instrumente s utvrđenim prioritetima za aktivno i zdravo starenje te izbjeći preklapanja različitih instrumenata[23].

U vezi s jednim od glavnih ciljeva inicijative EY2012, samostalnim životom, Komisija podržava Odbor za socijalnu zaštitu pripremom izvješća o dugoročnoj njezi koje je objavljeno

[21] „Ostvarivanje strateškog provedbenog plana Europskog inovacijskog partnerstva za aktivno i zdravo starenje” COM(2012) 83 završna verzija

[22] COM(2013) 83 završna verzija od 20. veljače 2013.

[23] COM(2012) 83 završna verzija

u lipnju 2014. U izvješću je ispitano kako se može premostiti jaz između ponude i potražnje dugoročne njege pomoću odgovarajućih ulaganja u mjere kojima se smanjuje potreba za dugoročnom njegom i poboljšava učinkovitost pružanja njege, uključujući pružanjem usluga pomoću tehnologije[24]. Izvješće se nadovezuje i na primjere partnera Europskog inovacijskog partnerstva za aktivno i zdravo starenje. Rad na tim pitanjima nastavlja se i u okviru Europskog inovacijskog partnerstva za aktivno i zdravo starenje, čime se pokazuje kako EU može pomoći državama članicama olakšavanjem razmjene najboljih praksi, istraživanjem i testiranjem novih rješenja i poticanjem tehničkih i socijalnih inovacija.

Europskom godinom aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti 2012. pridonijelo se čvrstom utemeljenju aktivnog starenja u programima politika na europskoj i mnogim nacionalnim razinama međusektorskim pristupom kojime je obuhvaćeno više dionika. Taj zamah treba zadržati. Snažna međugeneracijska solidarnost koja obilježava europska društva i socijalne sustave u kontekstu starenja stanovništva i smanjenog proračuna može se održati samo promicanjem aktivnog starenja u svim njegovim oblicima.

[24] Vidi istraživanje provedeno za potporu Odboru za socijalnu zaštitu ICT-AGE: Strategije dugoročne njege za samostalan život starijih osoba koje provodi EC JRC IPTS.
http://is.jrc.ec.europa.eu/pages/EAP/eInclusion/carers_ICTAGE.html